

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

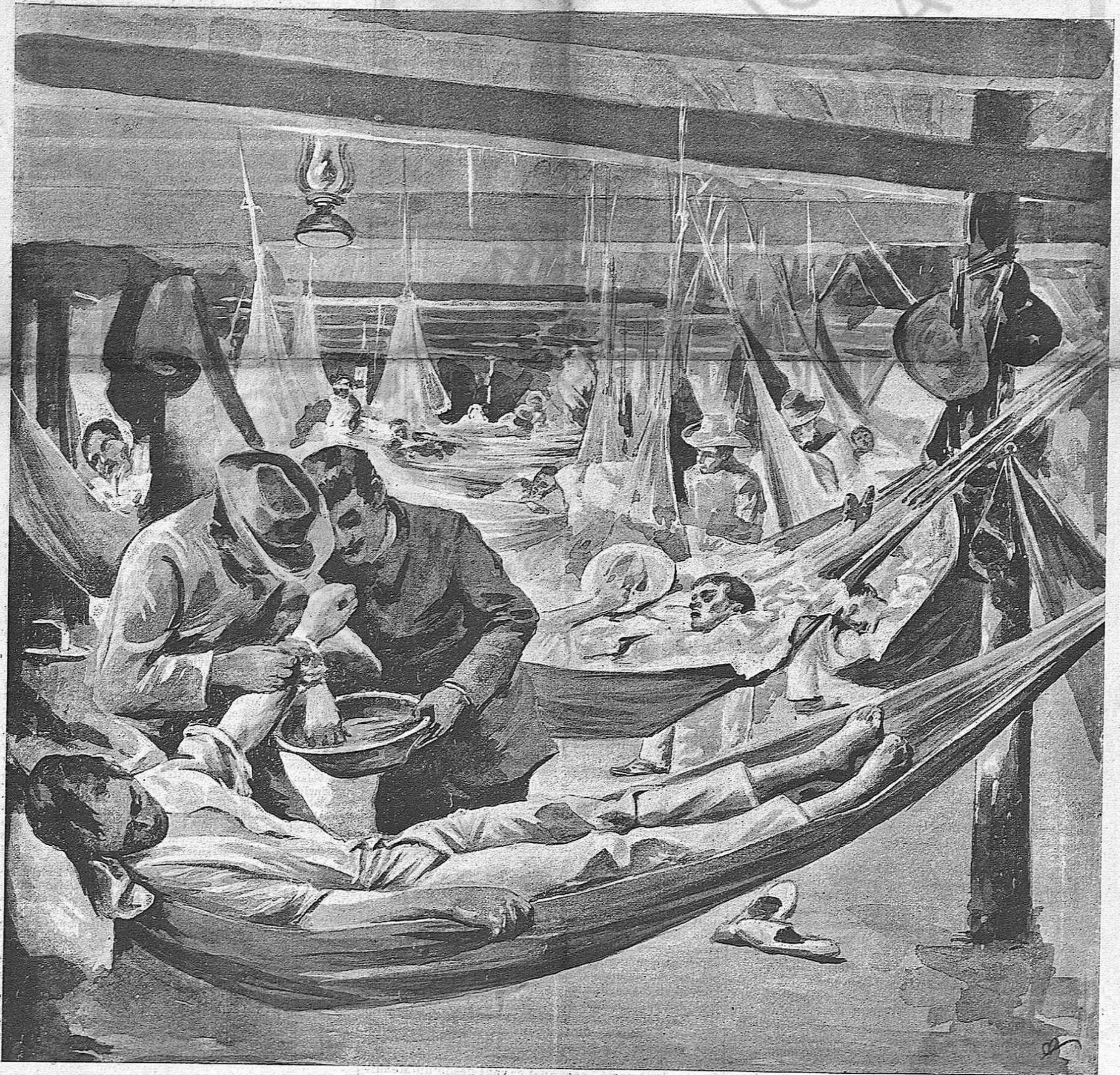
Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga, BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

LAS VÍCTIMAS DEL DEBER

Una quadra del Hospital Militar de l' Habana

22 de Setembre de 1897

SEGON ANIVERSARI

DE LA MORT DE

IGNOCENT LOPEZ BERNAGOSI

La Campana de Gracia

DEDICA AQUEST RECORT

A LA MEMORIA DE SON INOLVIDABLE FUNDADOR

UN RECORT

La bona memoria del nostre estimadíssim amich, fundador de LA CAMPANA DE GRACIA, que morí el dia 22 de setembre de 1895, no pot quedar olvidada, al complir-se'l segon aniversari de una perdua tan sensible.

Los constants lectors del present semanari que conequeren y estimaren degudament las virtuts cívicas, lo noble esperit y l'acendrat republicanisme de D. IGNOCENT LÓPEZ BERNAGOSI, estém segurs que unirán lo seu sentiment de condol al que á nosaltres ens embarga, cada vegada que ab llágrimas als ulls reparém l'immens buyt que en aquest periódica vá deixar ab la seva eterna ausencia.

Mes la idea constant de fernos dignes de sos exemples de abnegació y patriotisme es lo únich que 'ns consola, posant en nostres llabis la frase piadosa:

—Amich de l'ánima, descansa en pau!

LA REDACCIÓ.

EL LLUCH Y EL LLOCH

N Navarro Reverter recordant un adagi de la terra podrá dir: «Tant y tant va'l canti á la font, que al últim se trenca.» Y á la font hi ha anat tant'l canti de'n Navarro y s'ha omplert y buidat tantas vegadas, deixant, segons diuhen, tants y tants regalims en lo seu camí, qu'era maravella que fins ara no s'hagués trencat. Per últim, un cop

de báculo del bisbe de Mallorca me l'ha esquerdat, deixantlo poch menos que inservible.

No hi hagut á Espanya Ministre de Hisenda que s'haja dedicat ab mes persistència al agotament de totes las fonts de pública riquesa. Ell pot dir, que á trucos de fer quartos no ha respectat res: ha recarregat las contribucions fins á un extrém insoportable, y als contribuyents que no han pogut dir faba, 'ls ha pres las fincas trayentlas al encant. Per milers se contan á cada provincia 'ls que han sigut objecte de aquesta explotació.

Ell ha contractat empréstitos ruinosos, quals conseqüencias pesarán anys y sigles enters sobre aquesta nació escorreguda y devastada.

Ell ha arrendat tot lo arrendable, posant al Estat quals funcions administrativas constituïxen sa propia essencia y sense las quals está de sobra, en la situació del burgés gandul que viu de renda y s'passa mentre tothom al seu alrededor treballa y reventa de fam.

Ell ha prolongat los monopolis existents que privan á las iniciativas industrials dels particulars de un gran número d'elements y de recursos, y no bastantli aquests n'ha creat de nous, com els de las sustancias explosivas, el dels petróleos y altres, posantse en situació de crear pel mateix motiu y pel dia que convingui el del pá, el del ví y hasta 'l del ayre que respirém.

Ell en fi—y acabém per no fer interminable aquest capítol de agravis—ara mateix s'está pulint los boscos públics arrebatant á una infinitat de pobles infelissos la seva pobresa comunal, y olvidant com á ministre lo que havia dit com enginyer, respecte á la necessitat imprescindible dels boscos per la regularisació de las plujas, lo régimen de las ayguas y 'l bon éxit de l'agricultura.

En una paraula: qualsevol diria que aquest desdixat

ministre de las rialletas plácidas y de las grapas duras, tenía 'l propósit deliberat de deixar á la pobra Espanya mes pelada y calva que la seva clepsa.

Y no obstant, los espanyols sufrint y callant sempre.

Ha sigut menester que un bisbe, 'l de Mallorca, al veure's tractat com s'hi veuhen la majoria dels ciutadans que no son bisbes, es á dir, segons ell afirma, atropelladament y sense la mes mínima consideració, s'haja decidit á llansar entre cap y coll del ministre una excomunió en tota regla.

Y vels'hi aquí com al últim, al tal Navarro Reverter se li ha esquerdat el canti.

**

Perque vaja: ell de las malediccions y anatemas del país enter se'n riuria plá bé escoltantlas com si sentís ploure... Pero de la excomunió de un bisbe, ja se'n guardarà com d'escaldarse.

No en va vivim dintre de una situació hipócrita, que alardeja de una gran religiositat y alenta totes las manifestacions clericals y ultramontanas. No en va s'está elaborant desde 'l poder la mes imprudent de las reaccions teocráticas. No en va 'ls polítichs al us han procurat cubrir la seva rapacitat ab lo manto de la pietat religiosa y del respecte á las sotanas y á las cogullas.

Superior del ministre que en un moment de descuit ha tingut lo desacert de voler medir ab lo mateix raser que al resto dels espanyols á tot un prelat de la Iglesia, superior de'n Navarro Reverter es un general devot, mes amich de passar lo rosari que d'empunyar l'espasa, al qual, lo primer que se li va ocorre, al enterarse de l'excomunió fulminada contra 'l ministre de Hisenda, sigué consultar lo cas ab lo seu confés, ab lo seu director espiritual.

Y no es possible parlar de lo que passarà en esferas mes elevadas.

De manera que 'l tal Navarro, encare que particularment siga un escéptich, y opini com jó mateix que las excomuniions episcopals no rompen cap ós, ni fan perdre á qui las reb una hora de son, lo qu' es com á ministre de una nació católica y membre de un govern que ha volgut fer del catolicisme una corassa, ha de sentirse ferit de mort... y baix aquest punt de vista li está bé lo que li passa.

Cria corps y t saltarán als ulls.

Al gran Mendizábal, reformador de la Hisenda nacional y desamortisador dels bens eclesiástichs haurían pogut anarli tots los bisbes plegats y 'l papa de Roma per torna, ab excomuniions y anatemas, quan treballant pel bé del país va arrancar de las mans del clero las immensas propietats que possehia desde temps immemoriales en perjudici de la pública riquesa que permaneixia estancada: haurían pogut anar els de las mitras á buscarli las pessigollas, y ab una bordada hauría acabat ab tots ells, veientse apoyat per l'entusiasme unánim del poble liberal, qu'en aquells precisos moments combatia al carlisme en armas sobre 'ls camps de batalla. En aquells temps governs y poble s'entendan molt bé, cooperavan á un' obra de progrés y llibertat, y 'ls elements clericals tan valents ab los débils, com pusilánimes ab los forts s'arripien dintre de sos caus esperant que hagués passat lo xafech.

Llavoras els bisbes, capellans y frares del mo-ro-fort anavan ab los carlins alsats en armas, y aqueixa infecció ultramontana que avuy envenena l'organisme de las situacions imperants era desconeguda. Per aixó, en las postrimerias de un sigle durant lo qual s'ha derramat tanta sanch per establir un régimen lliberal que hauria de descansar exclusivament en la voluntat soberana de la nació, hém anat cayent desde un Mendi-

zábal á un Navarro Reverter, y avuy una excomunió de bisbe reventa á un ministeri.

No es necessari entrar en lo fondo de la qüestió per apreciar son vergonyós alcans polítich.

Los bens del Santuari de la Mare de Déu de Lluch serán nacionals com pretén lo ministre ó eclesiástichs de fundació particular y exempts de desamortisació com sosté 'l bisbe: no 'ns hi hem de ficar. Lleys té la nació en virtut de las quals lo conflicte hauria de resoldre's. Estich segur de que si s'hagués fet lo que s'devia desde bon principi, ó siga una desamortisació total y completa, sense complacencias de cap mena ab los poders eclesiástichs, avuy aquests s'abstindrían de provocar conflictes mes propis de l'Edat mitja que no del sigle XIX, pels quals la pobra Espanya queda constituïda en una excepció dintre d'Europa.

No han de riure poch totes las nacions europeas al veure 'l terror que s'ha apoderat del govern de una nació per la caparrada de un bisbe excomunicant á un ministre y procurant fer erissar la llana del seu únich remat al manar llegir en totes las iglesias la pastoral excomunicatoria.

Lo cas sería de un sabor cómic molt pujat, si no resultés tan depressiu per la dignitat dels poders cívils que haurían de representar ara y sempre la dignitat de la nació.

—Sr. Nunci—diuhen los governants—desd' ara someterém lo conflicte á la suprema resolució del Papa.

—Está molt bé... y obran molt santament.

—Pero ara vosté, tiri una mica de las riendas al bisbe mallorquí.

—Es inútil: está desbocat.

—A lo menos que no s'llegeixi la excomunió en las iglesias.

—Ho procurarém; pero no ho asseguro.

Lo bisbe se'n entera, y á tall de carlí que ha sigut, veient desbaratat al enemich, exclama: —Ara es l' hora de tirarli la caballeria á sobre.

Y no sols fa llegir l'excomunió, sino que recomana als rectors de las parroquias que l'expliquin desde la trona, en llenguatge vulgar perque tothom l'entengui.

Y 'l govern aguantant com un beneyt els excessos de la iracundia episcopal, renunciand sumís á las regalías del poder civil, y persistint en que 'l Papa resolgui com vulga una qüestió en la qual lo Pontífice en certa manera n' es part y jutje á la vegada. Pero lo que importa es que la cosa be ó malament s'acabi prompte.

—Que 'l Papa 'ns tregui de apuros—diuhen los governants. Lo qu' ell fassa per ben fet quedi. Desd' ara ho acceptém sense replicar, com á fills sum'ssos de la Santa Mare Iglesia, y com á governants que no volém de cap manera perdre 'l puesto. Salvis el govern inclús en Navarro Reverter. ¿Qué vol el bisbe de Mallorca? ¿Las terras del Lluch? ¿Qué se li tornin!

Pero ell el Lluch y per nosaltres el Lloch.

P. K.

29 DE SETEMBRE

Lo próxim dimecres complirán 29 anys del triunfo de la memorable Revolució, la més gran que s'ha realiat fins ara en la patria espanyola.

Lo poble ab lo seu esperit y l'exercit ab lo seu bras, units un y altre per un mateix sentiment de dignitat y de amor á las institucions democráticas, tingueren la fortuna de sacudir lo jou que 'ls oprimia, volcant un trono secular, que s'havia fet agent de la reacció més ominosa y desenfadada. Lo triunfo sigué espléndit; las conseqüencias del mateix trascendentalismas, digan lo que vulgan alguns que no nasqueren á temps pera apreciar lo que tenia de botzornós, depressiu, indigne é irritant l'estat polítich d'Espanya avants del 29 de Setembre de 1838.

Res hi fa que la imprevisió y 'ls errors de alguns dels qu'en major grau contribuïren á l'obra revolucionaria, contribuïssen, immediatament després de la victoria, á desviarla torpement de son natural camí, que havia de portarla al sòlit establiment de una República de carácter nacional, puig encare avuy, subsisteix íntegra la necessitat de aquesta solució.

La Revolució existeix encare, tenint tota la virtualitat de una atmósfera fora de la qual la vida 's fa impossible. Los mateixos monárquichs de la restauració ho han revelat sempre y ho revelan encare avuy, adoptant, com á únich salva-vidas, los principis democráticos per la Revolució de Setembre proclamats. Cert que 'ls vulneran y 'ls sofistican á cada punt, convertintlos prácticament en una ficció irritant y asquerosa. Pero 'l mer fet de haverlos tingut de acullir demostra las arrels que lograren posar en la conciencia nacional: arrels tan fondas qu' es ja impossible arrancarlas sense destruir al mateix temps la vida de la nació.

L'últim período de la Revolució de Setembre s'ha de desarrrollar encare. Comensará 'l dia en que 'ls que estiman las conqüistas democráticas com una necessitat de l'època moderna logrin practicarlas desde 'l govern de la nació ab plena sinceritat, després de netejarlas de tots los vicis é impuresas que sobre d'ellas han anat acumulant durant tant temps las oligarquias de la restauració.

Aquesta tasca honrosa y patriótica que pugna resoltament ab l'organización monárquica, está reservada al poble republicá. A ell y á ningú més li toca rectificar lo rumbo de la nau revolucionaria, resistent fins ara als més terribles embats y tant sólida avuy com lo primer dia, fins á deixarla anclada en lo port de la pau y del progrés, baix l'amparo de la voluntat nacional, al servey perenne de la llibertat, de la justicia y de la patria.

J.

A LA MEMORIA DEL GENERAL

D. JOAN PRIM
HÉROE DE LA REVOLUCIÓ DE SETEMBRE

Cegats per instints salvatges
misteriosos criminals,
ab traydora cobardia,
te varen assassinar
pensant necis, enfosquirne
l'immens y enlluhernador raig
de la resplandenta gloria,
que ab justícia vas gnyanyar,
fort y ferm lluytant mil voltas
y molts cops donant ta sanch
pel sant Progrés, per la Patria,
y á més per la Llibertat.
Pero van equivocarse
los téus assessins malvats;
puig si gran era ta gloria
morint tú, va creixe tant,
que á despit dels envejosos
á bárbaros criminals,
en son llibre d'or l'Historia
lo teu nom va fé inmortal.

FRANCISCO LLENAS.

OTABLES campanyas de propa-
ganda continua realisant l'in-
signe Salmerón, qual activi-
tat resulta veraderament incan-
sable. En lo Baix Ampurdá
acaba de recórrer algunas po-
blacions, deixant escoltar sa
inspirada ve á la Bisbal, Pa-
lafrugell, Palamós y Figueras

davant de un públich numerosíssim que després d' es-
coltarlo ab fonda atenció, l'ha aplaudit ab frenetich en-
tussiasme, com en los bons temps de la Revolució de
Setembre.

Comarca aquella dignificada per son amor al treball
y á la República, encare que pervertida durant aques-
ts últims temps per las brutalitats y las vils passions del
caciquisme monárquich, qu' engendravan en la gran
massa de l'opinió l'escepticisme depriment y l'fás-
tich, reviurá en lo successiu, gracias als alentadors con-
ceptes del insigne adalit de la Fusió republicana. Lo
caliu s' ha tornat incendi, y desde avuy lo Baix Am-
purdá, organisantse sólidament y entregantse de nou
als afanyos incansables de la política activa, tornar-
á ser lo que havia sigut en altre temps: un dels mes forts
baluaris de la democracia republicana espanyola.

Un episodi de la visita de despedida de Mr. Taylor
á la reyna regent d' Espanya, que relata *The Standart*
y reproduceix *La Correspondencia*:

«La reyna parla ab Mr. Taylor dels Estats Units y
del president Cleveland, dihentli que tal vegada algún
dia visitaria aquell país.

»Després, quan anava á retirarse Mr. Taylor, afe-
gí S. M.:

—Li prego que continuhi sent amich d' Espanya
quan torni á la seva patria.

»A lo qual respongué Mr. Taylor:

—Senyora, aixís ho faré, mentres la meua con-
ciencia m' ho permeti.

Després de traduir aquest episodi, si vostés me ve-
yan, de fixo que m' preguntarian:

—Y ara ¿per qué s' treu lo mocador de la butxaca?

Y jo 'ls respondria:

—Per taparme la cara.

Los periódichs de Santander donan compte de l' ar-
ribada del trasatlántich *Isla de Panay*, plé de soldats
malalts procedents de Cuba. Lo vapor mes que un bar-
co semblava un cementiri flotant.

Poch temps després de haver sortit de l' Habana,
tingué de aturarse á Puerto-Rico, pera deixarhi 50 sol-
dats en tránsit de mort. Que tal estarian de graves
aquests infelissos, quan dels que continuaren lo viatge,
per no estarho tant, 64 moriren durant la travessia, y
sigueren tirats á l' aygua.

Dels arribats á Santander, ne moriran alguns—po-
sémho á sis, seguint l' opinió de *La Voz Cantabra*—y
tindrém que en un sol viatge de regrés, l' exercit espa-
nyol haurá tingut 120 baixas.

No hi ha hagut durant la guerra de Cuba cap acció
á conseqüencia de la qual los insurrectes haján matze-
tejat á tanta gent.

Aixó vol dir que si en Calixto García hagués de or-
ganisar la repatriació dels soldats, ho faria, sens dup-

te, en condicions mes humanitarias que 'l mateix go-
bern espanyol.

L' única sort que tenen los difunts es que 'l mateix
ministre de la Guerra que 'ls va embarcar, ara, posant
en exercici la seva devoció reconeguda, s' figurará po-
sarse en paus ab ells resantlos algunas parts de rosari. El
marqués de las Cinquillas l' ajudarà, dihent: *Ora pro
nobis*.

Ara no mes falta que aixís com hi ha l' himne de Cá-
diz per embarcar soldats, se fassi un altre himne per
desembarcar malalts.

Y l' *¡Vi-va Es-pa-ña!* de aquell podrá ser sustituhit
ab un *¡Mue-ran los es-pa-ño-les!* ab tonada de *De pro-
fundis* y acompanyament de fagots.

Segons lo meu parer, la part mes grave del docu-
ment del bisbe de Palma, se troba continguda en el se-
güent párrafo:

«en cuanto á la ejecución ilegal y anticanónica del mismo
fallo, hemos hecho cuanto nos ha sido posible dentro de la es-
fera de la moralidad para evitarla, sin que hayamos jamás du-
dado un momento en rechazar nuestra conciencia cualquier
medio reprobable en la presencia de Dios, que pudiera propor-
cionarnos una Real orden según nuestro deseo, ó la suspensión
de lo dictado.»

¿L' han llegit bé aquest párrafo? Donchs, tórnin'hi,
els ho recomano. Llegéixinlo de nou, y sobre tot me-
ditin sobre lo que diu y sobre lo que vol dir.

¿Es possible que al bisbe de Palma se li vajan fer
proposicions de arreglo, mediant condicions poch mo-
rals, pera satisfer lo seu desitj ó suspendre quan me-
nos la Real Ordre dictada?

Encare que vivim fa temps sobre un femer de corrup-
ció y ja 'l sentir del olfato, aquí á Espanya, sembla ha-
verse embotat, la insinuació del bisbe estampada en un
document de tanta resonancia es gravíssima... Y una
de dos: si es infundada, deu castigarse á qui s' ha
permés ferla, y si es exacta, deu probarse, y l' cástich

ha de caure sobre 'ls autors dels medis reprobables é
inmorals á que sembla referirse.

De totas maneras lo bisbe hauria de ser mes expli-
cit, relatant la cosa ab tots els pels y senyals. ¡Ell
ray que no es periodista y no está exposat á ser vic-
tima del seu zel moralisador!...

¡Ell ray que porta mitra!...
¡La mitra es avuy un para-rayos! Per aixó acaba
en punta.

Los ministerials alegan qu' en Cintet, bisbe de Ma-
llorca, havia militat en las filas carlistas y que durant
la passada guerra civil tingué d' emigrar d' Espanya.

¿Tot justament ara se 'n recordan?

Avants de nomenarlo bisbe era quan havían de teir
en compte aquests antecedents.

¡Y quants y quants n' hi ha, que fentse l' amichs de
las actuals institucions pel compte que 'ls té, portan la
boyna amagada dessota de la mitra!...

Las noticias de Cuba no adelantan res... Mes aviat
atrassan.

Perque ara, després de haver perdut Victoria de las
Tunas, se procedirá á l' evacuació dels poch pobles de
la jurisdicció de Manzanillo y Bayamo, inclús Bayamo
mateix.

Aquestas posiciones serán abandonadas, sense consi-
deració á la molta sanch que fins ara ha costat soste-
nir-les, y quan s' assegurava en los cablegramas ofi-
cials que 'ls convoys anavan y venían de Bayamo ab la
major facilitat y sense 'l menor destorp.

Lo problema de Cuba continúa sent un verdader ge-
roglífich.

Es inútil que s' hi trenquin el cap: no 'l resoldrán.

Lo general Weyler ha promés la solució pera 'l pró-
xim mes de mars, es á dir, tant bon punt se cumple-
xin los dos anys justos que s' va pendre de plasso per

LA EXCOMUNIO

—¡Demana perdó al moment!
¡Demánan, desventurat!

¡No li vull al ministeri
un home excomunicat!

se, avants de acabar la guerra. Perque ell, al embarcar-se, conixer de observació propia l'estat de la guerra duraria dos anys justos, ni un dia mes, ni un dia menys.

Y com veig qu'encare sosté lo mateix, aquesta cisio, aquesta puntualitat en lo cumpliment dels seus auguris, es lo que m'té més escamotat.

SI JO FOS ELL.....
SI JO FOS ELL.....

IXIS m'agradan els bisbes, com en el cas de Mallorca, bragats y de publies que m'agradan, y estich disposat a donar-los la meua paraula de senyor. Perque, si no ho fa, no ho faré pas.

bons han d'estar ben carregats de pebré. Lo caldo de pebré que s'ha de fer per a la guerra, ha de ser de pebré de qualitat. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo.

ANIMO!

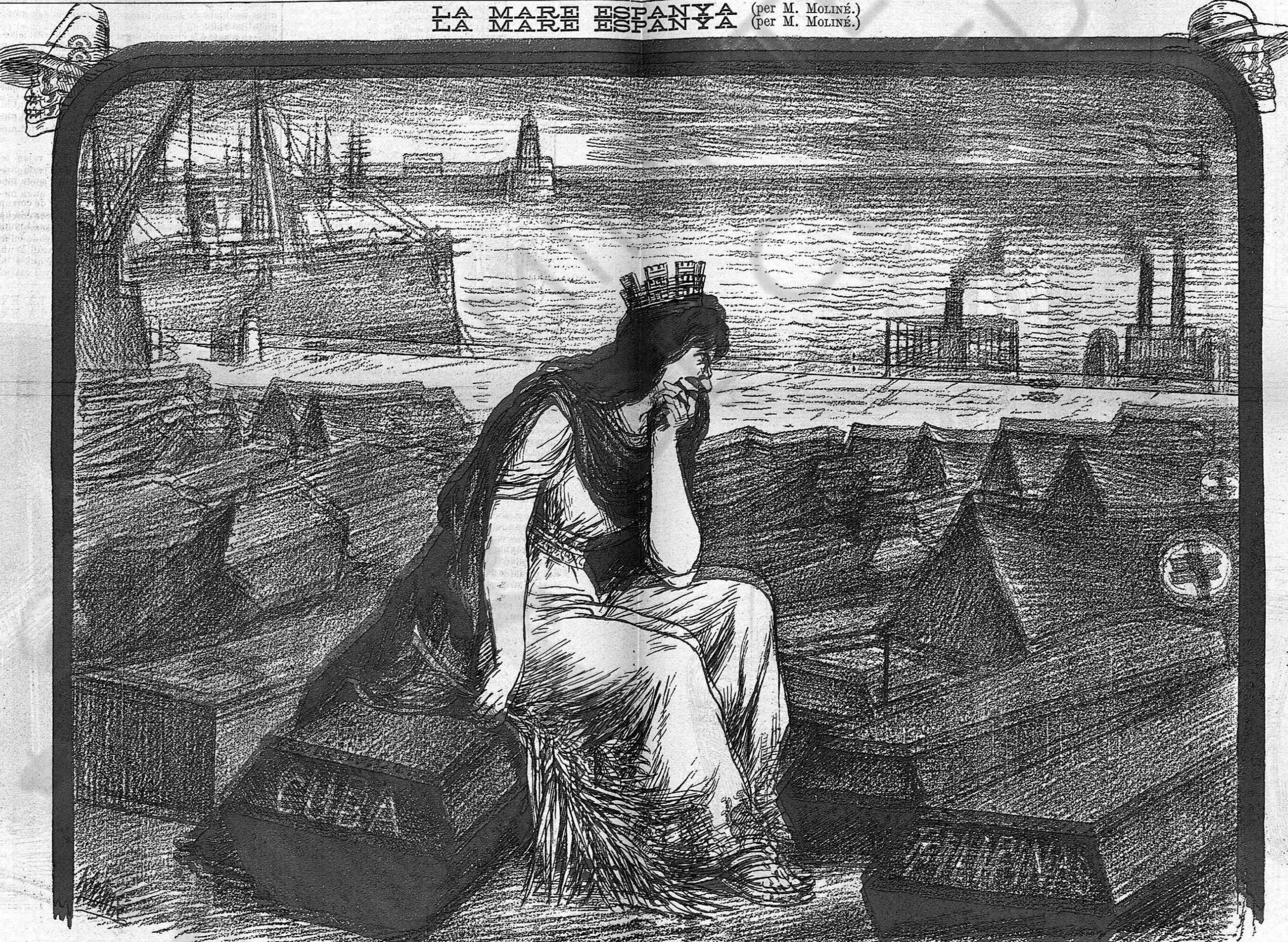
¡Oh bon ministre d'Hisenda! Qui s'havia de pensar que un cap-pedre dels seus mèrits podria veures jamay en el deplorable tranca en que avuy s'està trobant!

Verdaderament, la cosa se surt tant de lo normal, que a no dirho tots els diaris no ho hauria cregut may. Compreneu que un capellà rústich un dimenye predicant excomuni qui a mitj poble per tonterias locals; pero ¡tot un bisbe! ¡un bisbe veni a tirarli pel cap el formidable anatema que l'priva de ficá l'na en las iglesias católicas y l'condemna a amá a parar a las bullentas calderas de las covas infernals!...

Davant d'aquesta sumanta del género espiritual, qu'es, com vosté sab, el género més serio y més delicat! qu'és faré, senyor Navarro? qu'in determini pendrà? Cantarà la palinodia confessant que s'ha tallat y que no volia ferho, ó aguantarà ab lo cap alt la rapa-polvo del bisbe, sostenint y confirmant las disposiciones famosas que tant barullo han armat?

Vosté no es ja cap criatura sense consells; més, no importa, m'he anat simpatisant tant desde la séva desgracia, que vull dirli net y clar lo que opino sobre l'lanca per si li es de utilitat.

L'excomunió, al mén entendre es com ara 'ls banyes de mar. hi ha qui'n pren y no li proban, hi ha qui, al contrari, li van d'una manera divina. De quins es vosté? Aquí está el punt serio del assumpto; contesti ab sinceritat: la excomunió no li proba? Pues dimiteixi, y en paus. ¿Li proba? Donchs ¡amunt y animo! No's fixi en el qué dirán, envihi expresión al bisbe... y no passi mais de cap.

LA MARE ESPANYA (per M. MOLINÉ.)
LA MARE ESPANYA (per M. MOLINÉ.)

Esperant l'arribada dels vapors de Cuba y Filipinas
Esperant l'arribada dels vapors de Cuba y Filipinas

tació son de pitjor condició las excomunions que altres. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo.

Desde l'moment que m'vegés excomunicat, me considero un excomunicat. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo.

seria per t... Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo.

Desde l'moment que m'vegés excomunicat, me considero un excomunicat. Perque, si no ho és, no val la pena de fer-lo.

¡Gracias Cintet: á bodas me convidas. P. DEL O. MOSAICH Perque volgué Septembrinas per acabá 'ls nostres mals y doná a la pobra Espanya un periodo de pau? Deixen que 'ls partits monárquichs continúin treballant que pron se bastan y sobran aquesta pan per lograr. Quan sigan rums las fábricas, y cubreixi l'herba 'ls camps quan lo port pudreixi 'ls barcos, y 'l rovell se menjí 'ls malls; quan restin ermas las vinyas y desertas las ciutats: quan els pochos vivents que quedin vagin com sombras errants, esma-perduts com idiotes rosegantse sos punys fachs, llavors allá hont fou Espanya tot en repós quedarà ab la pan dels cementiris, la més dolca de las paus. ¡Deixeu fé als partits monárquichs que ja ho lograrán aviat!

desqui reyna en l'espay? Las aus de rapinya que l'aligot fins a l'esperver. ¿De qui mana en la mar? Lo peix que més menja el tiburó, ballena ó martell. ¿De qui es amo del bosch? La fera salvatge que carnicer ó llop famolench. ¿Qui sura entre 'ls homens? Qui, sense vergonya, se refúneix en ell. Los instints odiosos del au de rapinya del salvatge llop ó del vorás peix. Sent desitjos de saber, del avens vol la llum pura, y ara ha fet obligatoria la ensenyansa perque pugan ser sos subdits soldats brans de las progressivas llytras. Y ¡ahont dius que aixó succehiré? —En la despótica Russia.

Las garantías suspén,
imposa la lley del satre,
entrega á mans clericals
la riquesa y la ensenyansa
preparant l' adveniment
d' una dictadura bárbara.
—¿Qui dius que fa tot aixó?
—¡La democrática Espanya!

Si Espanya va al abisme y la deshonra,
si 's fa estúpit derrotxe d' or y sanch
si la reacció odiosa s' entronisa
y s' eclipsan del tot las llibertats,
si al qu' es honrat se 'l tanca y no 's castiga
al lladre qu' es ministre ó concejal,
si no tenim de salvació esperansa
es, dibentho ben clar,
perque 'ls uns cada dia son més pillos
y 'ls altres cada dia més cobarts!

JEPH DE JESPU.

EL CONCORDAT

É pel bisbe de Mallorca!
Al bon senyor li han
inquietat unas finquetas
que segons sembla donan
una renda bastant
regular, y encés en Sant
indignació cristian aplanta una
excomunió pels nassos del minis-
tre y sortint per la finestra del *Bo-
letí eclesiástich* se posa á cridar als
que passen:

—¡Sapiguen que 'ls senyors de
Madrid han atropellat los meus
drets! ¡Consti que s' ha violat el
Concordat! ¡El *Concordat!* ¡La lley
sagrada! ¡l' pacte de l' unió entre
l' Estat y l' Igle-
sia!

Y l' home s' ha
quedat tan tran-
quil, esperant los
aconteixements y
convencut de que
invocant el *Con-
cordat* ja no que-
da res més que
fer.

LA RESERVA DE 'N VOODFORD (per J. LLUÍS PELLICER.)

Ell per ara está esperant
si aquest baixa ó si aquest puja...

¿Será piula ó será tró?
¿Será porch ó será truja?

Entre las numerosas lleys inútils que conservém en lo nostre país, el *Concordat* figura en primera línea. La introducció d' aquest famós document dona una idea acabada del seu caràcter. Lo *Concordat* no va celebrarse en nom del rey, ni de la nació, ni de las Corts. La primera ratlla ho diu: *En el nombre de la Santissima é individua Trinidad.* Y en nom de la Santissima Trinitat, van acordarse una pila de cosas, de las quals la majoria no 's cumpleixen y las altres... tampoch. El bisbe de Mallorca te rahó: el *Concordat* es una lley, un compromís sagrat, y no hi ha més remey que obehirlo. Pero ¿quán ho diu aixó? Ara; ara que nota que la inobservancia del pacte 'l perjudica á n' ell, á n' ell particularment. Fins avuy may s' havia indignat ni may li havia passat pel caletro que 'l *Concordat* existís. O sino, comensém á examinarlo.

Diu l' article primer: «La religió catòlica, apostòlica, romana, con exclusión de cualquier otro culto, se conservará siempre en los dominios de S. M. Católica...» La declaració no pot pas ser mes terminant: «se conservará siempre, con exclusión de cualquier otro culto.» En la Constitució vigent hi ha un article que garanteix, totera lo libre exercici de qualsevol religió... ¿Per qué ho permet aixó 'l bisbe de Mallorca? ¿per qué no erida, ni s' indigna, ni excomunica á ningú? ¿No es aquesta tolerancia una violació del *Concordat* en la part més fonamental y respectable?

L' article según del *Concordat* preceptúa que la instrucció en «las Universidades, colegios y escuelas públicas y privadas será en todo conforme á la doctrina de la religión catòlica.» ¿Qué hi diu ab aixó 'l bisbe mallorquí? ¿Li sembla si es conforme á la religió catòlica la instrucció que 's dona en moltes escoles privades y públiques? ¿Cóm diantre, per aquest motiu, no fa sonar també la trompeta de l' indignació excomunicant seguidament á dos ó tres centas personas? ¿No ven que 'l *Concordat* queda violat altre cop d' una manera terrible? Ja sé qué dirá: qu' ell no pot evitarho, que si á la seva má estés en mitj' hora quedaria tot arreglat, que prou ho sent y ho lamenta... ¿Si? Passém al article quint del famós *Concordat* y veji qué hi troba.

Segons aquest article, per rahons de necessitat y hasta para la mayor comodidad y utilidad espiritual de los fieles, se suprimeixen varias diócesis, entre ellas la de Solsona. De manera, que ab arreglo al *Concordat*, aquest intangible *Concordat* que ab tan brillo esgrimeix lo mitrat de Mallorca, Solsona 's queda sense bisbe per poderosas razones de necesidad y mayor comodidad y utilidad espiritual de los fieles. Y no obstant... preguntin'h á qualsevol veí de Solsona, y 'ls respondrá que allí hi ha bisbe, y que hi viu ben bo y ben sa, á pesar del *Concordat* que 'l suprimia per comoditat y utilitat espiritual dels catòlics d' aquelles terras... ¿Quinas protestas fa contra aixó 'l bisbe de Mallorca? ¿quinas mostrars de pesar dóna? ¿quántas excomunións fulmina? ¿Tampoch podia evitarho l' Iglesia aixó? ¿Tampoch tenia 'l dret, el deber de dir que l' observancia del *Concordat* era avans que las conveniencias del clero?

El bisbe mallorquí ha ensenyat l' orella y l' ha ensenyada tan bé, que se li ha vist tota. ¡Y que no la té petita, per la gracia de Deu! Per ell tot es el *Concordat*, el *Concordat* y 'l *Concordat*. Pero... S' infringeix el *Concordat* en lo de la tolerancia de cults, y maixoní. S' infringeix en lo de la ensenyansa, y silenci. S' infringeix en lo de las diócesis suprimidas, y res... Aixó sí: s' infringeix, según ell, en lo de las terras de Lluch!... y ¡fillets! quinas extremituts! quins crits! quina saragata! Son paraulas d' ell: «Antes que la cesión de los bienes de ese santuario, la persecución, el proceso ¡el martirio!» Quan se tractava de la religió, complerta indiferencia. Ara que 's tracta d' interessos, la persecución, el proceso, el martirio!... ¡Y encare dirá: 'l *Concordat*, el *Concordat*, el *Concordat*!... Parli clá, home; diquiho bé. ¡Quartos! ¡quartos! ¡quartos!

FANTÁSTICH.

LA PARTIDA

—¿Cóm está aixó de la guerra?— preguntém als de l' Habana. —Magníficament! Hi ha tres provincias pacificadas, y á més, aquest dematí s' ha presentat á Managua una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—¿Es vritat que als hospitals hi ha una mortandat qu' espanta? —Mentidas filibusteras: no 'n creguin ni una paraula. Al revés; tinguin entés que acaba de presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—Pero ¿y aixó de las Tunas? —¡Cá! No hi donguin importancia: sempre que 'ns passi pel cap hi torném, y santas Pasquas. Precisament fa mitj' hora que ha vingut á presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—¿Diu que en la part d' Occident hi ha hagut foch altra vegada? —¡Psé!... Un foch de poch més ó menos; dispersos que per 'lli vagan. Cabalment prop de Pinar ahí al tart va presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—Per aquí corran rumores de que en la qüestió de pagas hi ha un desgabell colossal... —¡Y que ha d' haver! ¡Pura farsa! Poden estar ben tranquils... Ah!... Acaba de presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—¿Y es cert que 'ls filibusteros s' han reunit ab santa calma y han nombrat nou president de la manigua cubana? —¿Qué vol dí aixó?... Lo qu' es cert que 'l dilluns va presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

—La guerra en resúm ¿va bé? —Tan bé com pot desitjarse: res com las presentacions per darne una idea clara. ¡Oh! Y á propósit d' aixó: acaba de presentarse una partida insurrecta de catorze homes, ab armas.

Recordant que en las comedias hi ha partidas de comparsas que surten per una part y tornan á entrar per l' altra, no té res d' extrany que 'l públic digui per fi als de l' Habana: —¿No es pas sempre la mateixa la partida de que 'ns parlan?

C. GUMÁ.

ANARQUISTAS Y CARLÍNS

Si al govern li digués la premsa que 'ls anarquistas Fulano y Sütano 's reunían en un siti determinat al objecte de preparar un de aqueixos atentats bárbaros en que xifran lo triunfo dels seus ideals, es indubtable que sense perdre moment ficaria als aludits á la presó y 'ls castigaria ab arreglo á las lleys que ha elaborat la societat intranquila pera la seva defensa. Donchs bé: no passa dia que no li digan los periódichs que 'ls carlins s' agitan y 's reuneixen preparant una nova guerra civil, y fins ara no hi ha noticia de que un sol esclau de D. Carlos siga á la presó ni de que s' hajan prés precaucions per evitar aqueix perill que amenaça la tranquilitat nacional. Pero ¿es que 'ls carlins, son iguals als anarquistas?—dirán molts al llegir las presents ratllas. No; no son iguals. Per mes que 'ls anarquistas inspirin repugancia pels seus crims, no per aixó hi ha que inferirlos un agravi ni exagerar injustament la seva maldat fins al punt de nivellarlos ab los carlins que 's troban un grahó mes avall. Entre uns y altres hi ha diferencias dignas de ser tingudas en compte. Los anarquistas terroristas son unas quantas dotzenas de malvats y 'ls carlins ascendeixen á molts mils, de lo qual resulta que mes temibles son los últims que 'ls primers, perquè á major número corresponen majors crims.

Los anarquistas, enemichs de la propietat y proclamant la extravagant teoria de que 'l robo es una restitució, no han saquejat encare á cap de las sevas victimas, com ho feren los carlins robant á Cuenca, á Sagunto y á altres pobles infortunats quan caygueren en lo seu poder.

Moltes victimas ha causat lo terrorisme; pero 'l seu número, ab tot y ser aterrador resulta insignificant si 's compara ab los centenars de infelissos que moriren assassinats per en Rosa Samaniego, en Cucala y en Savalls y altres bandolers posats al servey de la santa causa.

Las bombas de dinamita han destrossat y mort de un sol cop llansant instantáneament als infelissos predestinats desde la alegria de la vida, al anorreament de la tomba; y 'ls carlins quan s' han vist á las mans un lliberal, l' han martiritzat, tallantli las orellas, obrintli 'l ventre, recremantlo de viu en viu prop de l' avench de Iguzquiza; ó bé, atentant al sagrat respecte que inspira 'l moribundo, han fet que la caballeria passés varias vegadas á Bechi per sobre 'ls fusellats, aixafant ab sas ferraduras los cossos palpitants, mentres lo requeté 's divertia remenant ab sas bayonetes lo pilot de victimas com la palla á l' era.

No; l' anarquisme, ab tot y ser tan horrible, ab tot é inspirar tan general execració, resulta menos malvat que aqueix carlisme, quals maneigs mira 'l govern ab vergonyosa tranquilitat.

Terroristas y carlins son los representants dels dos polos de la barbarie: los uns preparan hecatombes pera aterrar á la societat acelerant l' arribada á un porvenir utópich; los altres assassinan en nom de la tradició, desitjant que 'l mon reculi fins á un passat que no coneixen, puig ignoran la historia, pero que s' imaginan com altra felis Arcadia infuñits per las predicacions de fanatichs sacerdots y de aventurers sense conciencia.

Uns y altres son igualment perillosos; pero fias en aqueix perill brota també la diferencia, puig si la bomba de dinamita ó l' atentat contra un polítich aterra á la nació durant alguns dias, no deixa en suspens la vida pública, mentres que la guerra carlista prolongantse mesos y anys, converteix los camps en ermots, mata l' industria, dificulta l' comerç y lega al país com única herencia la fam y la ruina.

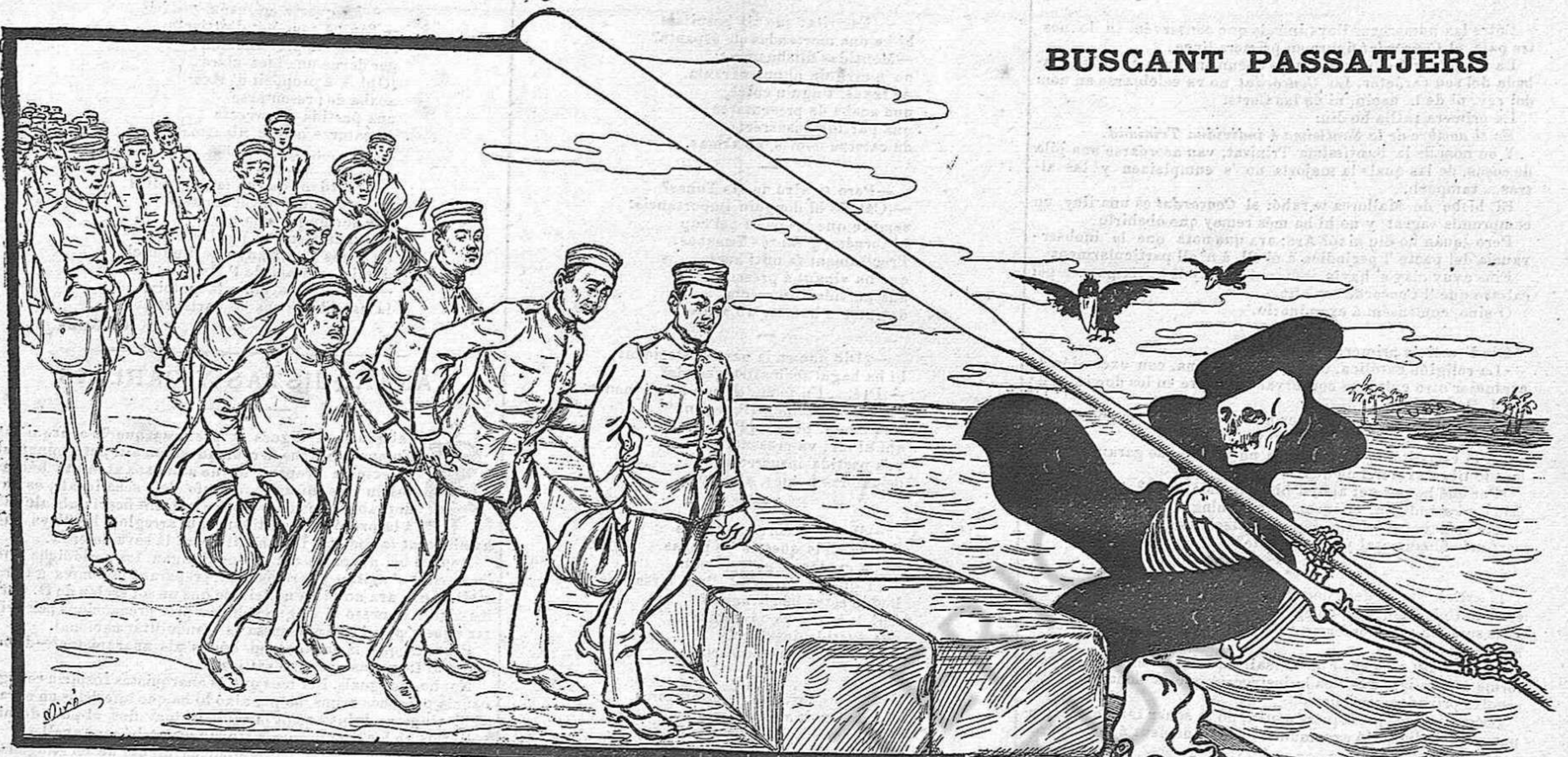
Apart de aquestas diferencias, iguals son en son modo de ser l' anarquisme y 'l carlisme. Existeixen entre tots dos mútuas y misteriosas afinitats de barbarie y passió sanguinaria, de las que no 's donau compte sos mateixos sectaris. Per alguna cosa resulta que molts anarquistas, en sa joventut sigueren educats en la fanática escola de frares y jesuitas; y 'l monstruós Salvador que llansá cobardement las bombas al Liceo de Barcelona, carli havia sigut en son fadrinatje, militant en una de las tayfas del pretendent.

Es la tendencia á la barbarie, l' impuls irresistible á la destrucció sense objecte lo que resideix en los seus cervells com una

FESTA MAJOR DE BARCELONA

Per lo que puga ser, Pubilla, emportémse'n el parayguas, que ara no es Corpus.

BUSCANT PASSATJERS

fatalitat y 'ls impulsa a un ó altre camp. Si son obrers de las ciutats, l'instint del mal els arrastra á ser terroristas en nom de un fals progrés; si viuen á n' al camp, la barbarie nativa 'ls empeny cap al carlisme, que justifica y encubreix en nom de sagrats interessos tota mena de crims y brutalitats. Total: un mateix resultat: tan assassins son los uns com los altres. No hi ha altra diferencia que la qu' existeix entre la bomba y 'l tabuch, y entre 'l fet de que 'l terrorista casi no fuig may, paga ab la pell y va al patibul, mentres que 'l carlí te tot lo seu cor á l' espardeya y escapa al ovirar al lluny lo pantalón vermell del soldat que simbolisa la persecució del crim, la lley, la justicia y 'l castich.

L' anarquista es ateo, perol' católich carlí no creu en lo Déu que agonitzava sobre la cima del Calvari, sellant ab son martiri la fraternitat dels homes y demanant lo perdó dels seus enemichs, sino en un altre Déu, de invenció seva, implacable, fréstech y sanguinari, en lo Déu, en honor del qual Campanella signé empalat, atropellat Galileo, carbonisats Huss, Savanarola, Bruno y Dolet, y passadas á foch y á sanch las ciutats de la Provensa; divinitat pahorosa com lo Baal dels fenicis, que somria á la vista de la sanch y no coneix olor mes grat que 'l sutje humá y 'l xitxinar de la carn en las fogueras de la Inquisició. Y alguna cosa hi va entre l' ateisme que 's contenta ab negar tercament y la devoció sombria que anhela l' assassinat.

Inútil es seguir comparant lo fanatisme terrorista ab la ferocitat del carlisme. De tota comparació aquest últim ne sortiria perdent.

Odiém al anarquisme perque representa la destrucció sense objecte ni finalitat y també pel dany que 'ns ha produhit. Si 'ls monárquichs lamentan la pérdua de 'n Cánovas, nosaltres plorém encare l' assassinat de 'n Carnot, lo republicá pur y virtuos.

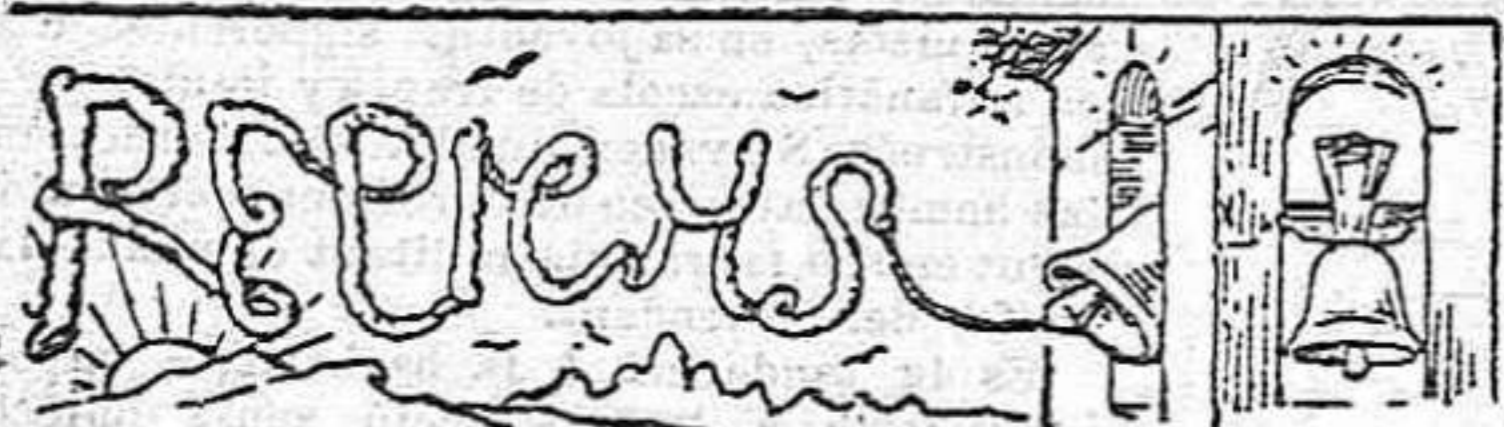
Pero posats á comparar imparcialment no trobarém entre 'ls assessins terroristas, ab tot y ser molts d' ells tipos repugnants, un sol individu qu' estiga á tan baix nivell com los héroes del carlisme.

¿Qui podrá ser comparat, sense que 's revolqui en la tomba, ab la feréstega D' Bianca, aquella donota sanguinaria, que en lo saqueig de Cuena, olvidant lo pudor y la dolsura del seu sexo, celebrava ab riallas las brometas dels seus snavos, los quals s' expansionavan violent á las esposas en presencia de sas familias y arrancant als malalts de sos llits pera fusellarlos?

La sanch derramada al Liceo y al carrer de Cambis Nons ab ser de victimas innocents no resulta una gota insignificant comparada ab los torrents que n' ha fet vessar lo carlisme, ans de ser venent, y ab los assassinats de velletas y hasta de criaturas que han realisat per tot arreu los esbirros del pretendent. No compreném la indiferencia del govern davant dels ma-neigs carlistas.

El que 's prepara pera llansarse al camp en nom de D. Cárlos es tan digne de repressió, com el que projecta tirar una bomba. Tan assesi es l' un com l' altre, y si 'l dinamiter está fora de tot drét y de tot respecte y mereix ser perseguit com una faristela venerosa, lo carlí que somia ressucitar los horrors de otras guerras que, relatats ara, causan l' efecte de una sangrenta pesadilla y anhela ocultar sota una bandera son afany de destrucció y de ferse 'ls seus, mereix ser tractat com lo llop famolench que de repent y á l' impensada salta al mitj del camí ral.

BLASCO IBÁÑEZ.

DIUHEN los fusionistas:
—Dividits com están, es materialment impos-

sible que 'ls conservadors pujan gobernar ni un día mes.

Y diuhen los conservadors:

—Los fusionistas no están de bon tros preparats per aspirar á mereixer la confiansa de la corona.

Y diu lo país:

—Tots dos teniu rahó. Ja no serviu per res, ni per puntals de la monarquía. Ala, donchs, já fora, que féu nosa!...

Las Corts á Espanya no poden reunirse á causa de la guerra de Cuba.

Y allá á l' isla, precisament, á pesar de la guerra, los mambisos han reunit una Assamblea per nombrar govern.

Y váyase lo uno... por lo otro.

No 's donará poca importancia en Navarro Reverter al considerar que al ser excomunicat s' ha posat al nivell de una infinitat de sabis de todas las edats, contra els quals la Iglesia ha llansat sos anatemas.

Pero hi ha que distingir: los sabis ho sigueren per negar un dogma, y en Navarro Reverter, per volerse'n emportar uns quartos.

Alguna diferencia ha de haverhi entre 'ls que tenfan per única aspiració ser mes sabis que richs, y 'l que no 's proposa sino ser mes rich que sabi.

Los periódichs madrilenys de las rotativas fan resoltament la causa del bisbe de Mallorca com avants varen fer la dels frares de Filipinas.

Vaji 'l públich prenent nota de aquesta extranya actitud... Y pensin que 'l clero es rich, inmensament rich.

Per aixó será necessari que 'l poble lliberal, quan senti pregonar pels carrers determinats periódichs, s' acostumi á passar de llarch. Que 'ls comprin los capellans y 'ls frares.

Ja que s' han tornat tan clericals, precisa acostumarlos al dejuni.

Son iguals—me sembla á mí—
los bisbes y 'ls escursions:
los escursions tiran vri
y 'ls bisbes excomunións.

A Tarazona 'l poble está soliviantat, al veure qu' en Navarro Reverter s' obstina en pulirse aquells boscos comunals.

Fácil será que l' ordre públich arribi á pertubar-se, en qual cas es mes que segur que als pobres vehíns de Tarazona 'ls pesarán las peras á quarto. Ab l' afany de conservar lo qu' es seu, es mes que segur que 's quedarán ab molts bolets; pero sense boscos.

Per lo tant lo millor que poden fer, es enténdres ab el bisbe de la Diócesis, y si logran que aquest llansi la seva excomunió sobre 'l ministre, l' oració s' farà per passiva.

Los bolets y las pinyas serán per en Navarro Reverter, y 'ls boscos pels de Tarazona.

Ja haurán observat que desde avuy no escribím *Navarroreverter* en una sola paraula, sino Navarro Reverter en dugas, com avants.

¿Preguntan per qué ho féu aixís?
Perque 'ns sembla que 'l bisbe de Mallorca l' ha partit pel mitj.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans P. Baldusa, J. M. Folch, R. Sogas, Ricardo Anguela, Un carbassó, J. Romasos, C. de ca 'l Bruno, Carriquiri, S. Cigonye, J. Aubert M., M. del Celá, Un que no té nas, Partidari de 'n Weyler, Pep de Gracia, N. Sanson, E. Masalleras, Sertorio, F. Mas Abril, Cap de Boll, Un Catalanista: A. Carrasca y Peret del C.—Lo qu' envian aquesta semana no fá per casa.

Ciudadans F. Roger Sebré, Carlos d' Alfonso, Noy, F. V. E. J., A. Font, Ali-Velló-Xilef, Victet, Abderraman I, J. Sarevilo, Joseph M. Ribas, P. Pet, J. Durban, Celesta, C. G. Redembach, J. Vilargunté, R. Lley, A. Rosés, P. Llensa, Joan Barretina, Pere Carreras, y Pepet Panxeta.—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá Antón del Singlot: Es bastant insustancial.—J. Vicens: Lo final del article es un quento vell: en lo numero hu del Tros de paper ja varen publicarlo.—J. Staramsa: Lo que 'ns envia va bé.—E. Benages: Si la composició per l' Almanach pogués ser mes curta 'ns vindria molt bé: lo del amich, acceptat.—A. Camps y Cories: No hi veyém la punta.—J. Soler y D.: L' article denota esperit de observació; pero es inmensament llarch.—Pep de la Cambra: La versificació del sonet es molt dura.—Candor Salamé: Va bastant bé: mirarém de complaure'l.—Statinj: Veurém de aprofitar alguna cosa.—Dolors Mont: Lo mateix li dihéu.—Joan de Miranda: La composició está bé escrita; pero l' assumpto os tan poch agradable.—R. T. T.: Si no li sab mal aprofitarém l' article per l' almanach de la Campana: l' indole del assumpto li senyala aquest puesto.—Isabel de la Guardiola: La composició es fluixeta.—Aguleta y demás compayes de periodism: Alguna cosa s' aprofitará.—Cantor de Catalunya: Idem idem.—Sanch de Cargol: No 'ns acaba de fé 'l pes.—M. Girona: Veurém de utilisarho.—M. Elias y Garriga: Idem. Idem.—F. Llensa: Gracias per l' envió.—P. Colomer: Lo de aquesta semana ja es mes apropiat.—V. Andrés: ¿No podria remetrens alguna cosa mes curta? Li agraahiriam.—J. Pagés [Cubinyá]: Los dos traballs son molt incorrectes.—Virgili de Alacant: Va bé.—Quim de Arenys: No hi veyém la punta.—N. Rebala: Tampoch los de aquesta semana 'ns fan el pes.—Peret del Café: No coneixém personalment á la persona á qui 's refereix y per lo tant se 'ns fa difícil demanarti que 's cambihi l' pseudonim.—La composició de aquesta semana la trobém molt fosca de concepte.—Magi Casanovas: Veurém de utilisar algo.—Noy de la pega: Ja tenia rahó. ¡Al cove va!—J. Bué Ventura: Observi que val mes lo lema del poeta francés que tota la composició seva.—Jep de l' arpa: La tenim ja, y un cop repassada trobém qu' estaria molt millor si fos mes concisa.—Feliu Cana: Está bastant bé.—J. Ximeno Planas: Gracias pel bon recort.—Un canari: No 'ns veyém ab cor de aprofitarho.—F. Carreras: Algo s' aprofitará. En quant al rata, la semana próxima li dirém lo que fa al cas.—Cide Hamete Beneyeli: No desconeguerem la intenció, pero aixis y tot creyém que la composició es mes propia pera ser llegida en un circul de amichs que pera donarse á la publicitat. L' original ja es al cove y no podem tornarho.—M. Pugas: Va bé.—E. R. Oliver: No 'ns acaba de fé 'l pes.—Anton Salabert: L' article careix de condicions literarias.—J. Bertran de la Serra: Lo qu' entet té gracia; pero per ser publicat s' hauria de refer.—B. Nani: La composició de aquesta semana no va en lloch, deixant enlayre al final l' interés que desperta al principi.—Japet de l' Orga: Van bé.—T. Doys: La composicioneta política 'ns va millor que l' altra.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A: López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.